

un stil alert, antrenant, impregnat pe alocuri cu savuroase expresii de factură beletristică. Este cu siguranță o lectură incitantă, pentru unii poate contrariantă, o carte pe care o citești dintr-o suflare. Felicitări *Seniorului* nostru întru ale cercetării, domnului Dumitru Suci, pentru curajul de aborda și a încerca să facă lumină asupra unui subiect încă sensibil, nu doar pentru opinia publică, ci chiar și pentru cele două istoriografii: română și maghiară. Dar oare cine era mai în măsură decât domnia sa să o facă? Felicitări, de asemenea, doamnei Maria Ploșteanu pentru salutara inițiativă de a reuni studiile de față într-un volum încheiat, care va constitui o lectură plăcută și interesantă pentru toți cei care vor avea curiozitatea de a-i deschide copertile.

Mirela Popa-Andrei

Emanuel COPILAȘ, *Incursiuni în istoria politică și intelectuală a secolului XX*, Iași, Editura Adenim, 2014, 343 p.

Așa cum reiese chiar din titlu, noul demers istoriografic semnat de Emanuel Copilaș reprezintă o reușită trecere în revistă și analiză a unor evenimente politice și curente ideologice care au apărut în secolul XX, și-au pus amprenta asupra perioadei respective, dar își manifestă influența și în zilele noastre. *Incursiuni în istoria politică și intelectuală a secolului XX* este un volum interesant, reușit și foarte util celor care studiază mai ales lumea comunistă, atât din punct de vedere politic, dar și ideologic, economic, al elitelor sau al procesului decizional în politica internă și externă. Și, cum deja și-a obișnuit cititorii, Emanuel Copilaș s-a prezentat în fața lor cu o lucrare bine documentată și structurată – capitole, subcapitole, care sunt apoi reunite în două părți.

În prima parte, *Avatarurile Rusiei: ideologii și politicieni*, cei interesați se vor bucura de o lectură în care vor găsi informații despre: a) rădăcinile bolșevismului, cu o analiză ideologică asupra inteligenței ruse din secolul al XIX-lea, care de altfel a și constituit pepiniera intelectuală a dictaturii bolșevice; b) sunt prezentate câteva ideologii, cu exemplificări asupra modului în care și-au pus amprenta asupra politicului (social-democrație, populism, nihilism, terorism, marxism, leninism); c) a fost realizată o reevaluare a disensiunii chino-sovietice din perspectivă ideologică, cu analize asupra premiselor conflictului din perspectiva dimensiunii ideologice, geopolitice, economice, a liderilor implicați și chiar din perspectivă rasială. De asemenea, conflictul chino-sovietic este radiografiat de Emanuel Copilaș și din perspectivă politică, în acest ultim caz nu putem să nu remarcăm concluziile autorului, conform căruia Stalin nu a fost niciodată încântat de perspectiva comunizării Chinei sau a oricărui stat, dacă procesul nu se desfășura sub controlul său. Și, subliniem noi, poziția lui Stalin față de Iugoslavia, de exemplu, merită a fi luată în considerare. Tot din cadrul analizei dimensiunii politice a conflictului dintre cele două partide și state, Emanuel Copilaș a mai remarcat că, odată ce China a reușit să atragă de partea sa diferite partide comuniste, să creeze facțiuni pro-chineze în cadrul altora, lumea comunistă a devenit iremediabil polarizată și, în consecință, mai puțin puternică.

Ultimele două capitole ale primei părți readuc în atenție alte subiecte de actualitate, printre care amintim: a) paradoxurile eurasianismului, b) dezintegrarea leninismului și ascensiunea neoerasianismului prosovietic, c) repetabilitatea neoerasianismului în politica externă a lui Putin, d) dimensiuni ale discursului hegemonic în Statele Unite și Rusia etc. Nu în ultimul rând, tot în această parte de început, autorul a realizat și interesante portrete ale unor lideri comuniști sovietici: Stalin, Troțki și Hrușciov.

În partea a II-a, *Între științe politice și relații internaționale. Studii de caz*, Emanuel Copilaș, după o incursiune în istoria conservatorismului, neoconservatorismului și neoliberalismului, a ajuns la concluzia că, de-a lungul secolului XX, caracterul politic al liberalismului clasic a fost înlocuit de unul antreprenorial, ideologicul, politicul și socialul devenind anexe ale economicului. Apoi, autorul a demonstrat că la nivelul teoriei relațiilor internaționale, filosofia lui Habermas nu a rămas ancorată în teoria critică internațională, ci poate fi circumscrișă teoriei socio-constructiviste. În același timp, pe lângă răspunsurile de natură filosofică la adresa problemelor internaționale, Emanuel Copilaș sesizează că filosoful și sociologul german a enunțat și o serie de ipoteze de natură geopolitică. Și, nu în ultimul rând, cititorii lucrării supuse prezentării noastre vor mai întâlni abordate și subiecte legate

de statutul comunităților europene în noua conjunctură politică globală, conjunctură influențată atât de stagnarea politică, dar și prosperitate economică. Interesantă considerăm a fi analiza oferită de Emanuel Copilaș asupra perioadei de după căderea regimului comunist în Europa, fiind prezentate atât reformele instituționale care s-au impus a fi adoptate odată cu noile valuri de extindere, cât și limitele și perspectivele europenizării. Nu în ultimul rând, autorul se încumetă să vorbească și despre moralism și moralitate în politică.

Având în vedere toate cele spuse mai sus, putem conchide că demersul lui Emanuel Copilaș este unul reușit, valoarea volumului fiind dată nu numai de conținutul informațional, ci și de caracterul interdisciplinar al analizei întreprinse și de sursele bibliografice folosite și puse cu această ocazie în circulație. Este un volum pe care îl recomandăm cu responsabilitate tuturor celor care studiază istoria, științele politice sau relațiile internaționale. Felicităm autorul și editorul, și așteptăm cu interes viitoarele lor producții istoriografice.

Marcela Sălăgean

Gheorghe LAZĂR, *Documente privitoare la negustorii din Țara Românească*, I (1656-1688), II (1689-1714), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013 și 2014, 431p., 465p.

Problematica negustorimii unei țări prezintă un mare interes istoriografic, cu atât mai mult în cazul Țării Românești din a doua jumătate a secolului al XVII-lea și de la începutul celui următor. Lipsa unor colecții documentare tematice la îndemâna celor interesați, în condițiile păstrării unui bogat material în fonduri arhivistice și de acte ale bibliotecilor din țară, reclama publicarea acestuia. Din fericire pentru subiectul în discuție, această inițiativă și realizare remarcabilă a venit din partea unui profesionist desăvârșit, cu o îndelungată ucenicie la prestigioasa colecție națională *Documenta Romaniae Historica* (Seria B).

După propriile mărturisiri ale autorului, ideea întocmirii colecției și a punerii în circuitul științific a „dosarului documentar” s-a născut și s-a dezvoltat în paralel cu aplecarea sa, în cadrul obligațiilor doctoranturii, asupra problematicei negustorilor din Țara Românească în secolele XVII-XVIII (Teza a fost publicată sub titlul *Les marchands en Valachie, XVIIe-XVIIIe siècles*, București, 2006, 437 p.). De pe urma acestei munci, istoricul Gheorghe Lazăr ne-a onorat deja cu publicarea volumelor pe care le prezentăm, așteptând de la domnia sa apariția, în continuare, a următorului volum anunțat în distinsa colecție „Documenta” a Universității ieșene, coordonată de prof. univ. dr. Petronel Zahariuc.

Cele două volume deja apărute cuprind împreună un număr de 658 de documente, practic inedite cu câteva excepții, reprezentând o impresionantă sursă de informație pentru specialistul interesat de aspectele patrimoniale ale familiilor negustorești (achiziții și vânzări de bunuri, cu deosebire funciare), de strategiile matrimoniale și unele elemente de genealogie, de organizarea corporativă și de diverse tehnici comerciale, de practicile cămătăriei, zălogirilor și plasamentelor financiare, etc.

Orientarea în materialul publicat și folosirea acestuia este mult ușurată de cei doi indici care însoțesc volumele, unul onomastic și toponimic, respectiv un altul de materii.

Într-un cuvânt, se poate spune că prin regulile riguroase de transcriere a documentelor, de alcătuire și publicare a volumelor, ca și prin instrumentele de găsire rapidă a informației oferite celui interesat, ne este oferită o lucrare model care evidențiază acribia și calitățile profesionale ale autorului.

Avram Andea

Radu Ștefan VERGATTI, *Brâncovenesți. Sfinții Martiri Brâncoveni. Culegere de studii*, Curtea de Argeș, Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, 2014, 248 p.

Împlinirea a trei secole de la decapitarea lui Constantin Brâncoveanu a prilejuit istoricului Radu Ștefan Vergatti revenirea la preocupări mai vechi asupra epocii Cantacuzinilor și a domnitorului